

Cultura

En la mort d'una lluitadora

JOSEP MASSOT
Barcelona

Teresa Pàmies, l'escriptora que va donar veu a la generació d'esquerres que va perdre la Guerra Civil, va morir ahir a Granada als 92 anys. Vivia allà des del gener del 2010, a casa de l'Antonio, un dels seus fills (són quatre germans, entre ells l'escriptor Sergi Pàmies). No estava malalta. Ha mort de velleïsa. Per desig d'ella, no hi haurà cap cerimònia. Al seu moment serà incinerada i les cendres seran dipositades a Balaguer, la població natal, junt amb les restes de la seva mare. El seu company Grego-

SENZILLESA

Va demanar que no hi hagués cerimònia i que les seves cendres quedessin a Balaguer

ARTUR MAS

“Ha representat la continuïtat de la Catalunya d'abans de la guerra”

rio López Raimundo està enterrat a Barcelona, junt amb el seu germà Antonio.

“Ha representat la continuïtat de la Catalunya d'abans de la guerra”, va dir ahir Artur Mas, president de la Generalitat. “La seva vida va estar marcada per una actitud de resistència contra la dictadura franquista i la situació de desigualtat de la dona”. Òmnium Cultural va ressaltar, per mitjà d'un comunicat, que Teresa Pàmies “va ser una de les veus més importants de la prosa memorialista del país”. La portaveu parlamentària d'ICV-EUiA, Dolors Camats, va parlar d'una “dona i comunista compromesa” que va demostrar la seva “valentia en la lluita contra el feixisme”. Josep Maria Castellet valora “la valentia d'una dona que defensava causes nobles de tot tipus, de vegades una mica agressiva, i en literatura, m'agradava la seva falta de prejudicis, no mirava a dreta ni a esquerra. Recordo, per exemple, que quan va morir Josep Pla, em va trucar i vam anar junts a l'enterrament”.

Teresa Pàmies va ser una dona de coratge, senzilla i vitalista, que es va mantenir fidel a les seves idees malgrat les situacions adverses que li va tocar viure. Nascuda a Balaguer, filla de Tomàs Pàmies Pla, comunista, i de Rosa Bertran, des de petita es va acostumar a visitar el seu pare, dirigent marxista, a la presó. Autodidacta (als onze anys treballava com a cosidora), va ser dirigent de les Jovenuts Socialistes Unificades de Catalunya i va participar en la fundació de l'Aliança Nacional de la Dona Jove. Durant la Guerra Civil va desplegar una intensa agitació política, amb arengues i visites al front i a altres països per demanar el suport per a la República. Amb

TERESA PÀMIES

Cronista de la generació de l'exili

L'autora de 'Testament a Praga' mor als 92 anys a Granada

l'esclat del conflicte, la seva família va quedar dividida, i va perdre el contacte amb les germanes i la mare, a qui ja no va veure més.

Després de la derrota republicana, va marxar a França amb el seu pare. Va conèixer els camps de concentració, va treballar en el que va poder per aconseguir aliments i aixopluc i va connectar amb la resistència francesa. Va poder sortir amb altres exiliats amb

rumb cap a Amèrica. Va ser a Cuba, a la República Dominicana i a Mèxic, on va estudiar periodisme. D'allà, el 1947 va tornar a Europa, per viure primer a Belgrad i després a Txecoslovàquia durant 12 anys, on va treballar als programes en català i espanyol de Ràdio Praga. Més endavant va viure a França. Casada amb Gregorio López Raimundo, màxim dirigent del PSUC a la clandestinitat, va

tornar a Espanya definitivament el 1971, quan va publicar *Testament a Praga*, escrit amb el seu pare i amb el qual va guanyar el premi Josep Pla. Va ser el debut d'una llarga carrera literària en què va recuperar la memòria perduda pels anys del franquisme, com en *Quan érem capitans* i *Quan érem refugiats*, *Filla de pres* i *Dona de pres*, i, després, ja amb els quatre fills grans i amb la solitud

que li pesava, *La filla del gudari*. En *Amor clandestí*, una dona s'encamina a una cita al carrer Enric Granados de Barcelona i no deixa de mirar inquieta a tots dos costats per veure si algú la segueix. La cita era amb el seu company, López Raimundo, dirigent comunista que visitava la ciutat amb identitat falsa.

Amb la restauració democràtica es va convertir en la veu moral de referència per a les generacions nascudes durant el franquisme. I els seus llibres sobre la velleïsa o la mort estan escrits amb la força i el tremp d'una persona austera i ètica, però també crítica amb les formes retòriques dels polítics de nou encuny o amb la febre consumista dels joves, que s'abalanzaven a endeutar-se per aparentar un nivell de vida que quedava lluny de les seves possibilitats econòmiques reals; una música que, ara, amb la crisi, va ser desatesa.

“Jo no m'he considerat mai una literata. N'hi ha molts que m'han negat la condició de literata, diuen que sóc una cronista. Doncs bé, jo no aspiro a ser res més que una cronista de la meva generació”, va dir en una entrevista, i va afegir: “Però resulta que la meva generació ha tingut una experiència. I no